

We Lwowie, dnia 28. października 1903.

Aleg. 502

Sprawozdanie

komisji szkolnej o rezolucjach p. Oleśnickiego przekazanych komisji na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 16. października 1903.

Wysoki Sejmie!

Rezolucye wniesione przez posła Oleśnickiego na posiedzeniu z dnia 16. października b. r. opiewają:

Wzywa się c. k. Rząd:

a) ażeby obmyślał i przeprowadził środki celem skuteczniejszej nauki języka niemieckiego w szkołach średnich;

b) ażeby przeprowadził reformę nauki języka ruskiego w szkołach realnych w ten sposób, by język ten był przedmiotem nauki już od pierwszej klasy;

c) ażeby postarał się o zaspokojenie potrzeb religijnych uczniów gr.-kat. obrządku w gimnazyach w Galicyi zachodniej, przy których gr.-kat. katecheci nie są ustanowieni, przez utworzenie wspólnego katechety dla kilku gimnazyów, któryby po kilka tygodni w roku w każdym gimnazyum młodzież gr.-kat. z przepisami liturgicznymi wedle obrządku gr.-kat. mógł zaznajomić i dla tychże funkcyje duchowne wedle obrządku gr.-kat. mógł sprawować;

d) ażeby przeprowadził zmianę w planie naukowym gimnazyum Fr. Józefa we Lwowie w ten sposób, by religia gr.-kat. w tem gimnazyum była w ruskim języku wykładana; — i

e) by jak najrychlej przystąpił do budowy budynku celem pomieszczenia gimnazyum Franciszka Józefa w Tarnopolu.

Z tych rezolucyi jedną może komisya odrazu zalecić Wysokiemu Sejmowi do uchwały. Gimnazyum ruskie w Tarnopolu mieści się w budynku istotnie opłakanym, budowa nowego jest konieczną i nagłą potrzebą. Układy z właścicielami o kupno gruntu pod budowę utrudniają i przewlekają jej rozpoczęcie. Z tego powodu komisya przedkłada do uchwały odpowiednią rezolucyę.

Sprawy objęte czterema innymi rezolucyami są tej natury, że ze względów i dydaktycznych i administracyjnych i nawet prawnych nie mogą się rozstrzygnąć bez poprzedniego gruntownego i wszechstronnego zbadania. Zdaniem komisji musi Sejm takie badanie polecić c. k. Radzie szkolnej krajowej, zanim by przystąpił do uchwały.

I tak:

Żądanie skuteczniejszej nauki języka niemieckiego jest uzasadnione. Ale środki tej skuteczności, inne sposoby nauczania i t. p. nie mogą być wskazane na poczekaniu przez Wysoki Sejm. Muszą być rozważone przez ludzi zawodowych i przez władzę szkolną.

Tak samo żądanie, iżby w szkołach realnych nauka języka ruskiego zaczynała się już w klasie pierwszej. Pociągnie to za sobą zmianę w planie, w rozkładzie godzin, którą znowu tylko nauczyciele i władze szkolne dobrze i praktycznie mogą obmyśleć.

Rezolucya trzecia żąda, aby przy tych gimnazyach w zachodniej części kraju, które mają uczniów Rusinów byli dla nich katecheci greckiego obrządku. Gdyby zaś ustanowienie osobnego katechety dla każdego z tych gimnazyów okazało się trudnem, żeby był ustanowiony choć jeden katecheta dla szkół kilku, któryby kolejno uczniów tych szkół zaznajamiał z przepisami liturgicznymi ich obrządku. Ta sprawa nie może już być rozpoznana i przygotowaną przez samą Radę szkolną krajową. Należy ona i pod forum konsystorza Biskupich. Oprócz tego zaś nasuwa się tu uwaga praktyczna, że katecheta, który uczyłby uczniów przez kilka tygodni tylko, nie mógłby klasyfikować ich z całego półrocza przy jego końcu.

Wreszcie żądanie, iżby w gimnazyum Fr. Józefa we Lwowie religia grecko-katolicka była wykładana w języku ruskim, nasuwa także niektóre wątpliwości. Przedewszystkiem nasuwa pytanie, co to jest Religia grecko katolicka? Komisya zna grecko katolicki obrządek, ale nie słyszała o takiej religii. Dalej jest ten wzgląd, że gmina miasta Lwowa, kiedy stawiała budynek tego gimnazyum, zastrzegła warunek, iżby religia była wykładana w języku polskim. Zmiana mogłaby wywołać sprzeczności, które należałoby wyjaśnić i usunąć, zanimby się zmianę uchwaliło.

Z tych wszystkich powodów Komisya wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się c. k. Rząd. by jak najrychlej przystąpił do budowy budynku celem pomieszczenia gimnazyum Franciszka Józefa w Tarnopolu.
2. Rezolucye posła Oleśnickiego pod a), b), c) i d) przekazuje Sejm c. k. Radzie szkolnej krajowej do zbadania i odpowiedniego zarządzenia.

Przewodniczący:
Czartoryski.

Sprawozdawca:
St. Tarnowski.